

Motion till riksdagen
2009/10:So563

av Kjell Eldensjö (kd)

Insemination av ensamstående och barnets rättigheter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insemination för ensamstående.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt att under sin barndom få vetskap om sin pappa.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om faderskapsfastställande för alla barn, även de som kommer till genom insemination i ett enkönat parförhållande.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om surrugatmödraskap.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkandena 2 och 3 hänvisade till CU.

Motivering

Modern svensk och internationell forskning har visat att det generellt sett är större risker förknippade med den uppväxt barn till ensamstående förälder får än det är med barn som växer upp med båda sina föräldrar. Vi kan önska att det inte vore så, men vi kan inte hävda det rationellt och kritiskt sett till hela denna grupp av barn.

Därför kan det också ligga en fara i att romantisera det ensamstående föräldraskapet, och inte lyfta fram vikten av att det exempelvis finns avlastning för ensamstående föräldrar. Att basera sin verklighetsuppfattning på känslor riskerar att underminera strävan att rätta till de generella brister som finns i barnens liv, vare sig de är ekonomiska, sociala eller något annat som forskningen påvisat.

Ingen civilisation har ansett fäder vara oväsentliga för ett barns välmående och uppväxt, utan tvärtom har det setts som en brist – ja, till och med en tragedi – om ett barn berövats sin far i unga år. I gångna tider skedde detta ofta motvilligt genom krig eller annan ond bråd död, i dag är orsakerna andra.

Ett barns band till sin moder är på många sätt mer självklart, då det finns en mycket tydlig fysisk koppling mellan henne och barnet. Fadern däremot har alltid behövt knytas mer socialt och juridiskt till barnet, vilket i historien primärt skett genom äktenskapet inom vilket kontrahenterna förutsatts vara trogna.

Faderskapspresumtionen har därför också ansett vara en grundbult i familjerätten.

Uppfattningen att barnet mår bäst av att växa upp i en intakt relation till både sin mamma och sin pappa är vidare en uppfattning som går djupt i vårt samhälle. Inte mindre än 87 procent av svenska folket anser att barn har en grundläggande rättighet att så långt det är möjligt växa upp med sina biologiska föräldrar (SIFO 2007). Endast 5 procent anser inte detta.

Det är inte heller så att de sociala föräldrarnas kön kan sägas vara oväsentligt, även om en sådan teori existerar inom exempelvis den akademiska världen. Något bevisat faktum rör det sig dock inte om, även om teorin ibland drivs opinionsbildande och ideologiskt som om den vore det. Lagstiftningen kan dock inte bygga på en sådan teori, varför regeringen också i exempelvis proposition 2001/02:123 Partnerskap och adoption (s. 25) slår fast att Utgångspunkten för lagstiftningen om vårdnad, boende och umgänge är att ett barn behöver nära kontakt med både sin far och sin mor.”

Där påpekas också att vid en adoption bryts normalt kontakten mellan barnet och dess biologiska föräldrar, särskilt i fråga om omvårdnad och fostran. Propositionen slår också fast vikten av att adopterade barn som växer upp hos två män eller två kvinnor har nära kontakt med en vuxen kvinnlig respektive manlig förebild beroende på vad som saknas: ”I den mån barnet inte växer upp med adoptivföräldrar av olika kön, är det viktigt att barnet har tillgång till en manlig och en kvinnlig förebild, dvs. en man eller en kvinna utanför adoptionsrelationen som har en tillräckligt nära kontakt med barnet och som kan vara en god förebild.”

Fel! Okänt namn på

Allt vanligare i dag är att en kvinna väljer att bli mamma utan att barnet ska få kännedom om vem som är dess pappa, eller att två kvinnor vill bli gemensamma vårdnadshavare utan att barnets pappa ska ha del i omvårdnad och fostran. Fortfarande är det ju nämligen så att vart och ett av dessa barn också har en pappa, ett manligt ursprung.

Samhällets allt överordnade ansvar i ett sådant läge kan naturligtvis inte vara något annat än att bevaka och tillvarata barnets intresse och rättigheter. Här finns självklart inga rättigheter för de vuxna som staten behöver bekymra sig om att tillvarata; ingen har rättighet att bli förälder. En av barnets rättigheter är däremot att få vetskap om båda dem som är barnets mor respektive far.

Detta är inte något som behöver argumenteras omkring; detta är en mänsklig rättighet för barnet.

Det finns länder som i strid med barnkonventionen fråntar barnet denna rättighet, där staten väljer att ignorera barnperspektivet när mamman bortser från sitt eget barns rättigheter. I relation till dessa länder, exempelvis Danmark, bör Sverige kräva att staten garanterar att alla barn som tillkommer genom insemination garanteras sin rätt att få vetskap om vem fadern är.

Samtidigt som riksdag och regering arbetar för att allt fler pappor ska ta ansvar för sitt föräldraskap, finns det en stor grupp barn i Sverige som inte har någon kontakt alls med sin pappa. Det är inte rimligt att barnet ska berövas vetskapen om den far som också uppenbarligen finns till.

Det finns inte heller någon anledning för staten att legalisera att ensamstående kvinnor ska kunna få barn genom insemination, då detta skulle göra att staten bidrog till att allt fler barn berövas relationen till sin far med de svårigheter det kan innebära.

Då rättigheten tillkommer barnet är det också väsentligt att barn – i Sverige och andra länder som ratificerat barnkonventionen – kan få vetskap om sin far under sin barndom, dvs. innan barnet fyller 18 år.

Självklart ska också faderskap fastställas för varje barn i Sverige, även om det tillkommit i en relation mellan två kvinnor. Allt annat vore ociviliserat och en kränkning av barnets rättighet att få vetskap om både vem som är dess mor och far. Här måste staten agera å barnets vägnar.

I dag börjar det även resas krav på legalisering av surrogatmödraskap, men här måste återigen vuxnas krav tillbakavisas, inte bara utifrån barnets rättighetsperspektiv utan även då en kvinna objektifieras på ett för det moderna samhället främmande sätt.

Stockholm den 1 oktober 2009

Kjell Eldensjö (kd)